

Adaptácie výkonových štandardov pre predmet **rómsky jazyk a literatúra** v základnom vzdelávaní

Adaptácie výkonových štandardov udávajú postupnosť krokov, ktorými žiak prechádza na ceste k naplneniu výkonového štandardu. Učiteľ ich môže využiť pri plánovaní cieľov vyučovacích jednotiek v priebehu školského roka alebo pri koncipovaní celého vzdelávacieho cyklu. Slúžia ako pomôcka pri tvorbe učebných osnov – najmä v prípade komplexnejších výkonových štandardov, ktorých napĺňanie sa realizuje počas dlhšieho časového obdobia a môže prestupovať do viacerých ročníkov jedného cyklu. **Adaptácie výkonových štandardov nie sú súčasťou ŠVP 2023 ZV, ich využitie školami a učiteľmi je preto nezáväzná a nepovinná.**

Obsah

1. cyklus 3

Komponenty:

Komunikačná interakcia.....	<u>3</u>
Hovorená produkcia	<u>5</u>
Písomná produkcia	<u>8</u>
Recepcia vecných textov	<u>10</u>
Recepcia umeleckých textov.....	<u>13</u>

2. cyklus 16

Komponenty:

Komunikačná interakcia.....	<u>16</u>
Hovorená produkcia	<u>18</u>
Písaná produkcia.....	<u>20</u>
Recepcia vecných textov	<u>22</u>
Recepcia umeleckých textov.....	<u>25</u>

3. cyklus 28

Komponenty:

Komunikačná interakcia.....	<u>28</u>
Hovorená produkcia	<u>30</u>
Písaná produkcia.....	<u>32</u>
Recepcia vecných textov	<u>34</u>
Recepcia umeleckých textov.....	<u>36</u>

1. cyklus

Komunikačná interakcia

Nadviazať kontakt s komunikačným partnerom.

1. Rozlíšiť a správne používať pozdrav.
2. Predstaviť sa a osloviť komunikačného partnera.
3. Vhodne použiť rôzne pozdravy v bežnej komunikácii.
4. Predstaviť sa v bežnej komunikácii.

Podákovat' a ospravedlnit' sa adresátovi v komunikačnej situácii.

1. Sformulovať rôzne spôsoby poďakovania v bežnej komunikácii.
2. Sformulovať rôzne spôsoby ospravedlnenia v bežnej komunikácii.
3. Sformulovať rôzne spôsoby ospravedlnenia vo verejnej komunikácii.
4. Adekvátne reagovať na komunikačného partnera v krátkom dialógu.

Viesť jednoduchý dialóg.

1. Vyjadriť myšlienky v jednoduchých vetách v dialógu.
2. Odpovedať na otázky a klásť otázky v jednoduchom dialógu.
3. Viesť jednoduchý dialóg samostatne v bežných komunikačných situáciách.

Požiadat' o informáciu a na požiadanie informáciu poskytnúť.

1. Odpovedať jednoslovnou, požiadať o informáciu s pomocou.
2. Položiť jednoduchú otázku a odpovedať vetou.
3. Samostatne požiadať o informáciu a poskytnúť informáciu 1-2 vetami.

Viesť rozhovor kladením otázok.

1. Sformulovať otázku na porozumenie.
2. Sformulovať zisťovacie a doplňovacie otázky.
3. Riešiť úlohu k textom podľa otázok.
4. Klásť otázky na porozumenie, poskytovať spätnú väzbu.

Počúvať partnera v dialógu, primerane reagovať na jeho repliky.

1. Počúvať a čítať primerané vecné texty.
2. Počúvať hovorené prejavy iných a klásť k nim jednoduché otázky.
3. V dialógu odpovedať na otázky.
4. V dialógu klásť partnerovi otázky.

Rozlíšiť rozdiel komunikácie s človekom a AI.

1. Opísať spôsob komunikácie s človekom (rodina, škola, kamarát).
2. Uviesť príklady komunikácie s človekom v kontexte rôznych komunikačných situácií.
3. Opísať spôsob komunikácie s AI.
4. Uviesť príklady komunikácie s AI v kontexte rôznych komunikačných situácií.
5. Identifikovať rozdiely v spôsobe komunikácie s človekom a AI.
6. Porovnať komunikáciu s človekom a AI podľa identifikovaných znakov.

Spolupracovať pri riešení úloh vo dvojiciach alebo v skupinách.

1. Vytvoriť jednoduchý dialóg vo dvojici na témy, ktoré sú žiakom blízke (napr. striedanie dňa a noci, striedanie ročných období).
2. Viesť rozhovor vo dvojiciach, alebo v skupinách pri riešení úloh.
3. Podieľať sa na rozdelení jednoduchých úloh v skupine.
4. Zhodnotiť vlastný prínos k práci skupiny.

Vyjadriť potreby a pocity jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.

1. Vyjadriť svoje pocity a potreby jasne, zrozumiteľne a primerane situácii.
2. Sformulovať potreby primerane situácii a adresátovi.

Uvedomiť si zásady kultúry správania sa na sociálnych sieťach v každodennej komunikácii.

1. Uviesť základné zásady slušnej komunikácie na sociálnych sieťach.
2. Rešpektovať pravidlá bezpečnej komunikácie v online prostredí.
3. Posúdiť vhodnosť vlastného vyjadrenia pred jeho zverejnením.
4. Uvedomiť si význam slušného správania v online aj offline komunikácii.

Pri komunikačnej interakcii rozoznať typy médií.

1. Rozpoznať bežné médiá v okolí (televízia, rádio, kniha, tablet).
2. Uviesť príklady používania rôznych médií v každodennom živote.
3. Rozlíšiť a zaradiť médium podľa spôsobu komunikácie (text, zvuk, obraz, kombinácia).
4. ysvetliť rozdiel medzi tlačenými, digitálnymi a multimediami médiami.
5. Vybrať vhodné médium na získanie konkrétnej informácie.
6. Uvedomiť si, že rôzne médiá môžu sprostredkovať rovnakú informáciu odlišne.

Hovorená produkcia

Zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného textu.

1. Dodržiavať základné pravidlá komunikácie (počúvanie, striedanie sa v hovorení).
2. Rozvíjať výslovnosť a plynulosť prejavu.

Opísať obsah a podstatu textu.

1. Dokáže porozumieť kľúčovým slovám.

2. Dokáže vyjadriť myšlienky v ucelených vetách a jednoduchých súvetiach.
3. Identifikuje kľúčové slová, informácie.
4. Vyjadriť jednoduchý názor na text a zdôvodniť ho.

Sformulovať jednoduchú informáciu a vyjadriť v nej podstatné fakty.

1. Vie krátkymi vetami, alebo neuplnými povedať niečo o sebe a svojej rodine.
2. Opísať pomocou kľúčových slov svoj domov, rodinu.
3. Sebavedomo odpovedať, vytvoriť odpoveď rodine a spoločstvu na otázku ako sa volá, koľko má rokov, koľko má súrodencov.
4. Samostatne formulovať jednoduché informácie v súvislých vetách.
5. Organizovať informácie v logickom poradí.

Vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku.

1. Určiť tému hovoreného prejavu s pomocou učiteľa, alebo samostatne.
2. Zhromažďovať kľúčové slová slovnej zásoby a kľúčové informácie na rozvíjanie témy.
3. Použiť jednoduché vety a vyrozprávať vlastný zážitok, skúsenosť.

Predniesť jednoduchý príležitostný rečnícky prejav.

1. Dokáže predniesť, prečítať blahoželanie, vinš ku kalendárnej príležitosti.
2. Vie predniesť detskú riekanku, vinš, hádanku, miestnu ľudovú pieseň, detskú pieseň.
3. Prispôbiť prejav situácii (sviatok, poďakovanie, blahoželanie).

Upraviť obsahovú a jazykovú stránku hovoreného textu za pomoci učiteľa.

1. S usmernením učiteľa upraviť obsah výpovede (doplňa alebo vynecháva informácie).
2. Aktívne využívať spätnú väzbu na zlepšenie vlastného prejavu.

Kláť jednoduché otázky k hovorenému prejavu.

1. Porozumieť kľúčovým slovám v hovorenom prejave.
2. Sústrediť sa na počúvaný text a porozumieť mu.
3. Formulovať jednoduchú otázku k počutému prejavu.

Uplatniť pri hovorení vhodné jazykové prostriedky.

1. Zhromažďovať slovnú zásobu a kľúčové slová na rozvíjanie témy.
2. Opísať pomocou fráz a krátkych viet svoju rodinu.
3. Používať frázy a jednoduché vety na vyjadrenie pocitov.
4. Rozvíjať témy podľa komunikačného zámeru / informácia, rozprávanie, opis.

Tvoriť jednoduché vety vyjadrujúce podstatné fakty.

1. Vyvoriť jednoduchú vetu podľa vzoru.
2. Vyjadriť základné fakty o sebe a okolí.
3. Samostatne napísať jednoduché vety vyjadrujúce fakty.
4. Opísať jednoduchú situáciu.

Uplatniť v hovorenom prejave zrozumiteľnú artikuláciu a spisovnú výslovnosť.

1. Vedieť zrozumiteľne a zreteľne artikulovať.
2. Osvojiť si znaky fonetického pravopisu, správne vyslovovať slová v rómskom jazyku.
3. Rozlišovať intonáciu v krátkych otázkach.
4. Správne používať vetný a slovný prízvuk.
5. Pri rozprávaní správne vyslovovať neznelé aspiráty (čh, kh, ph, th).
6. Zrozumiteľne predniesť krátky, vopred pripravený monológ na známu tému.

Písomná produkcia

Písať všetky písmená rómskej abecedy.

1. Osvojiť si písanie veľkých a malých písmen rómskej abecedy.
2. Zvládnuť základné pravidlá rómskeho pravopisu.
3. Osvojiť si pravidlá písania diakritických a interkunkčných znamienok.
4. Určiť písmena, ktoré sa nenachádzajú v slovenskej abecede.
5. Ovládať výslovnosť rómskych hlások, ktoré v slovenčine neexistujú (aspiranty čh, kh, ph, th).

Písomne vyjadrovať vlastné myšlienky.

1. Zapísať krátku vetu podľa vzoru.
2. Samostatne napísať jednoduchú vetu.
3. Vyjadriť vlastnú myšlienku o sebe alebo okolí.
4. Napísať krátky súvislý text.
5. Vyjadriť názor, alebo jednoduchý opis.

Vytvoriť krátky písaný alebo obrazovo-písaný príbeh na zadanú tému.

1. Dokáže rozlíšiť rozdiel medzi hláskou a písmenom.
2. Dokáže písať tlačené a písané písmena, spájať hlásky, slabiky so slov, spájať slová do viet, pripraviť jednoduchý písaný rómsky text.
3. Dokáže samostatne odpísať, alebo prepísať vety a jednoduché texty a čitateľne písať veku primerané texty.
4. Správne používať základné pravidlá rómskeho pravopisu v písanom prejave.

Vytvoriť krátky text s dôležitými informáciami.

1. Porozumieť textu po obsahovej stránke.
2. Vedieť odpovedať na jednoduché otázky o prečítanom texte.
3. Tvoríť jednoduché vety podľa obsahu na zadanú tému.

4. Samostatne vytvorí krátky text (5–7 viet) s dôrazom na dôležité informácie.
5. Tvorí vecný a zrozumiteľný text (napr. oznam, správa, opis).

Písomne sformulovať jednoduchú informáciu a vyjadriť v nej základné fakty.

1. Krátkymi vetami povedať niečo o sebe a o svojej rodine s použitím základnej slovnej zásoby ja a moja rodina.
2. Vedieť odpovedať na jednoduché otázky z rómskeho textu (kto, čo, kde, kedy).
3. Vedieť vyjadriť kľúčové informácie z písaného textu.

Napísať svoj zážitok v správnom poradí a so zdôvodnením.

1. Vedieť sformulovať do jednoduchých viet prežitú udalosť, zážitok.
2. Dokáže v príbehu vyjadriť časové vzťahy, následnosť dejov, frekventovanosť.
3. Napísať súvislý zážitok (3–5 viet) v logickej postupnosti.
4. Vyjadriť a zdôvodniť svoje pocity alebo názory.

Uplatniť pri písaní vhodné jazykové prostriedky a osvojené pravopisné pravidlá.

1. Vie používať kľúčové slova slovnej zásoby podľa obsahu.
2. Žiaci vedia používať vetne konštrukcie na vyjadrenie rozkazy, zákazu, výzvy a želania.
3. Vedia tvoriť otázky z hľadiska intonácie.
4. Písať súvislé vety a krátke texty s primeranou slovnou zásobou.
5. Dôsledne uplatňovať osvojené pravidlá romského pravopisu.

Použiť jednoduché digitálne technológie a nástroje na komunikáciu.

1. Používať jednoduché digitálne nástroje na komunikáciu s minimálnou pomocou.
2. Napísať krátku správu (1–2 vety).
3. Samostatne používať vybrané digitálne nástroje na komunikáciu.
4. Využívať základné digitálne funkcie (príloha, hlasová správa, emotikony primerane).
5. Tvorí zrozumiteľné správy (3–5 viet) podľa komunikačného cieľa.

6. Uvedomovať si ochranu osobných údajov a zodpovednosť za obsah.

Zhromaždiť základné informácie k téme písaného textu.

1. Používať základné digitálne zariadenie (tablet, počítač) s pomocou učiteľa.
2. Uvedomovať si základné pravidlá bezpečnej komunikácie.
3. Samostatne používať vybrané digitálne nástroje na komunikáciu.
4. Tvoriť zrozumiteľné správy (3–5 viet) podľa cieľa komunikácie.
5. Dokáže vybrať vhodný komunikačný nástroj (napr. správa, e-mail, nahrávka).
6. Komunikovať kultivovane a rešpektovať pravidlá online prostredia.

Recepcia vecných textov

Rozoznať slová a vety v počúvanom a čítanom texte.

1. Osvojiť si správne návyky výslovnosti a klásť dôraz na správny slovný prízvuk v rómskom texte.
2. Klásť dôraz na správnu výslovnosť rómskych hlások, ktoré v slovenčine neexistujú (aspiranty čh, kh, ph, th).
3. Rozlišovať intonáciu, melódiu a členenie vety v rómskom jazyku.
4. Správne používať vetný a slovný prízvuk – prízvuk na predposlednej slabike fonetického celku, prízvuk na tretej slabike od konca pri troj- a viacslabičných tvaroch mien.
5. Osvojiť si jednoduchých texty na počúvanie: krátke príbehy, rozprávky, piesne, básne, riekanky.
6. Dokáže prerozprávať počúvaný text vlastnými slovami.

Porozumieť explicitným významom počúvaného a čítaného vecného textu.

1. Samostatne krátkymi vetami povedať o vypočutom vecnom texte.
2. Vie prerozprávať vypočutý rómsky text vlastnými slovami.
3. Dokáže vyhľadať kľúčové slová a zostaviť osnovu vypočutého rómskeho textu.

Vyvodit' základné implicitné významy počúvaného a čítaného vecného textu.

1. Porozumieť krátkemu vecnému textu a jeho základným informáciám.
2. Porozumieť vecnému textu a identifikovať podstatné informácie.
3. Porozumieť vecnému textu a jeho hlbšiemu významu.
4. Samostatne formulovať závery, ktoré nie sú priamo uvedené v texte.
5. Vysvetliť implicitné informácie a súvislosti medzi nimi.
6. Zdôvodniť svoje závery na základe textu.

Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu.

1. Pri hlasnom čítaní dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu a spisovnú výslovnosť.
2. Čítať s porozumením nahlas a potichu krátke texty so známou slovnou zásobou.
3. Čítať plynule s porozumením rôzne druhy textov s prirodzenou intonáciou a správnym slovným a vetným prízvukom.
4. Dokáže správne používať melódiu a tempo reči pri hlasnom čítaní rómskeho textu.

Zaznamenať kľúčové slová v texte.

1. Vyberať kľúčové slová z krátkeho textu podľa otázok (Kto? Čo?).
2. Rozlišovať medzi dôležitým a menej dôležitým slovom s pomocou učiteľa.
3. Samostatne identifikovať kľúčové slová v texte.
4. Triediť kľúčové slová podľa významu alebo tematických celkov.
5. Využívať kľúčové slová na tvorbu osnovy alebo stručného zhrnutia.

Klást' otázky k vlastnému porozumeniu vecného textu.

1. Samostatne klást' jednoduché otázky k vecnému textu.
2. Klást' doplňujúce otázky k už získaným informáciám.
3. Používať otázky na overenie porozumenia.

Identifikovať druhy vecných textov.

1. Rozlišovať jednoduché druhy vecných textov (oznam, opis, návod) s pomocou učiteľa.
2. Rozpoznať základné znaky jednoduchých textov.
3. Samostatne identifikovať základné druhy vecných textov (oznam, správa, návod, opis).
4. Porovnávať viac druhov textov a vysvetlí rozdiely.

Formulovať otázky na základe prečítaného textu.

1. Žiak primerane reaguje na kladené otázky na porozumenie textu za pomoci učiteľa.
2. Dokáže zhrnúť kľúčové informácie a poznatky z textu za pomoci učiteľa.
3. Vie pomenovať neznáme, alebo nové slová a dokáže ich vysvetliť – abstraktné, odborné a viacvýznamové slová, ustálené slovné spojenia (príslovia, porekadlá, pranostiky a ine primerané frazémy).

Rozumieť vecnému textu pomocou známej slovnej zásoby a stavby viet.

1. Odpovedať na jednoduché otázky k textu (Kto? Čo?) s pomocou učiteľa.
2. Porozumieť významu vety ako celku na základe známej slovnej zásoby.
3. Pozumieť krátkemu vecnému textu so známou slovnou zásobou.
4. Odpovedať na otázky Kto? Čo? Kde? Prečo?
5. Samostatne vysvetlí obsah textu jednoduchými vetami.
6. Identifikovať hlavnú myšlienku textu.
7. Samostatne reprodukovat obsah textu vlastnými slovami.

Reprodukovat text vlastnými slovami s použitím kľúčovej informácie.

1. S pomocou učiteľa prerozprávať, o čom bol text.
2. Reprodukovat krátky text pomocou 2–3 jednoduchých viet.
3. Vyjadriť obsah textu vlastnými jednoduchými vetami.
4. Vybrať podstatné informácie z textu.
5. Samostatne reprodukovat text vlastnými slovami (5–7 viet).
6. Spájať kľúčové slová do súvislého rozprávania.

Porovnať jednoduchú informáciu z AI s inými overenými zdrojmi ako sú detské encyklopédie a edukačné publikácie.

1. Vyhľadať jednoduchú informáciu pomocou AI na zadanú tému.
2. Vyhľadať tú istú informáciu z detskej encyklopédie alebo z edukačnej publikácie.
3. Porovnať zistené informácie podľa základných znakov (zhoda, rozdiel v obsahu).

Recepcia umeleckých textov

Vyjadriť zážitok z literárnych textov na základe ich porozumenia a jednoduchej interpretácie.

1. Vedieť vystihnúť základnú myšlienku literárneho textu.
2. Jednoducho interpretovať z literárneho textu jeho podstatu.
3. Vedieť zhodnotiť literárny text po stránke etickej a estetickej.

Opísať spojenie medzi ilustráciou a literárnym textom.

1. Rozlíšiť ilustráciu od textu, poéziu od prózy.
2. Žiak dokáže prerozprávať ilustráciu.
3. Žiak dokáže domyslieť jednoduchý príbeh na základe ilustrácie k obsahu textu.

Vyjadriť pocity z literárneho textu verbálnym aj neverbálnym spôsobom.

1. Vyjadriť pocity z literárneho textu jednoduchými vetami.
2. Vyjadriť pocity aj neverbálne (mimika, gesto, postoj).
3. Smostatne vyjadriť pocity z literárneho textu v súvislých vetách.
4. Rozlišovať rôzne emócie postáv a vlastné reakcie.
5. Zdôvodňovať svoje emocionálne reakcie na text.
6. Porovnávať svoje pocity s pocitmi postáv v texte.

Rozpoznať rôzne druhy literárnych textov a uviesť príklady.

1. S pomocou učiteľa spoznávať rozprávku ako literárny text.
2. Uviesť jednoduchý príklad literárneho textu.
3. Pomenúvať obľúbené literárne texty.
4. Samostatne rozpoznať základné druhy literárnych textov (rozprávka, báseň, poviedka pre deti).
5. Porovnávať literárne druhy podľa ich znakov (dej, rým, postavy).
6. Pracovať s viacerými literárnymi textami a triedi ich.

Jednoducho reprodukovať obsah prečítaného textu.

1. Porozumieť obsahu a dejovej línii prečítaného textu.
2. Jednoducho, krátkymi vetami povedať o prečítanom texte.
3. Prerozprávať obsah čítaného textu s pomocnými otázkami a za pomoci učiteľa.

Klást otázky k vlastnému porozumeniu literárneho textu.

1. Reagovať na otázky učiteľa o literárnom texte (rozprávka, príbeh).
2. S pomocou učiteľa klásť jednoduché otázky (Kto? Čo?).
3. Využívať otázky na objasnenie nejasných častí textu.
4. Samostatne klásť jednoduché otázky k literárnemu textu.
5. Klásť doplňujúce otázky k postavám a udalostiam.
6. Aktívne využívať otázky na hlbšie porozumenie literárneho textu.

Opísať svoje dojmy a zážitky z čítaného alebo počúvaného literárneho textu.

1. Nahlas a plynule čítať literárny text.
2. Zarecitovať späť časť z literárneho diela.
3. Vedieť vyjadriť svoje pocity, myšlienky a zážitky z počúvaného, čítaného textu a z ilustrácií.

Zaujať postoj k zobrazenému správaniu postáv a ich činom.

1. Dokáže charakterizovať postavy na základe ich správania.
2. Vedieť stručne krátkymi vetami vyjadriť svoj názor k správaniu sa postáv a ich činom.
3. Dokáže vyjadriť postoj k literárnym postavám a ich činom.

Využiť estetickú skúsenosť z literárneho textu vo vlastných komunikačných a tvorivých aktivitách.

1. Dokáže stvárniť obsah a myšlienku textu hravými formami vyučovania – dialóg, dramatisácia, hudobné hry.
2. Uvedomiť si význam a potreby čítania kníh.
3. Zapájať sa do súťaži umeleckého prednesu rómskej poézie a prózy.

2. cyklus

Komunikačná interakcia

Viesť dialóg primerane téme, adresátovi a komunikačnému prostrediu.

1. Dokáže sa zapojiť do skupinového dialógu o veku primeraných aktuálnych témach.
2. Dokáže si pripraviť jednoduchý dialóg na aktuálnu a zaujímavú tému.
3. Dokáže v skupinovom dialógu prezentovať informácie, názory alebo riešiť jednoduché problémy.
4. Dokáže viesť skupinový dialóg a správne ho ukončiť.

Primerane reagovať na repliky komunikačného partnera.

1. Nácviť inštitucionálneho dialógu (napr. u lekára) prostredníctvom metódy rolového dialógu.
2. Formulovať jasné a vecné repliky s rôznym komunikačným zámerom (oznámenie, otázka, prosba, prianie a pod.),
3. Poznať riziká dialógu vo verejnom alebo v internetovom prostredí
4. Vie rozlíšiť medzi súkromným a verejným hovoreným prejavom, vie pripraviť a predniesť jednoduchý rečnícky prejav s informačnou funkciou. detský veršovaný slovesný repertoár

Využívať na komunikáciu vhodné komunikačné kanály.

1. Používať jednoduché argumenty na podporu názoru, rozlišovanie medzi faktami a domnienkami.
2. Nácviť dialógu v rôznych komunikačných situáciách.
3. Pozná - identifikuje pozitívne a negatívne dopady používania sociálnych médií na partnerskú, priateľskú, rodinnú a pracovnú (triednu) komunikáciu

Komunikovať otvorene a s rešpektom voči inakosti.

1. Uplatniť zdvorilosti a rešpektu voči dospelému účastníkovi dialógu.
2. Porovnať komunikačné zvyklosti v rómčine a v inom jazyku.

Vyjadrovať sa zrozumiteľne a vhodne podľa komunikačnej situácie.

1. Iniciovať a rozvíjať dialógu, vyjadriť svoje myšlienky, ocenenie myšlienok a nápadov účastníkov dialógu
2. Použiť pri tvorení hovoreného textu primerané znalosti slovnej zásoby
3. vyjadriť názor na bežnú alebo aktuálnu tému, jeho zdôvodnenie, prípadne korigovanie názoru na základe argumentov spolužiakov.

Vyjadriť názor na bežné alebo aktuálne témy.

1. Vie používať jednoduchý argument na podporu názoru.
2. Rozlišovať medzi faktami a domnienkami.
3. Formulovať a zdôvodňuje odpovede na položené otázky.

Rešpektovať názor komunikačného partnera.

1. Počúvať názor spolužiaka bez prerušovania.
2. Rozlišovať, že ľudia môžu mať rôzne názory.
3. Rešpektovať odlišný názor aj v prípade nesúhlasu.
4. Aktívne a s porozumením počúvať názory iných.
5. Viesť jednoduchý dialóg s prihliadnutím na názory iných.
6. Zdôvodniť svoj názor primerane veku.

Uplatniť pravidlá skupinového dialógu.

1. Dodržiavať základné pravidlá skupinového dialógu (striedanie v hovorení).
2. Striedať sa v hovorení a rešpektuje poradie v skupine.
3. Zapájať sa do diskusie s rešpektom a vecne.

Použiť jednoduché digitálne nástroje na komunikáciu.

1. Získavať informácie o iných jazykoch, najmä o inom materinskom jazyku spolužiakov.
2. Používať digitálne nástroje na komunikáciu.
3. Uplatňovať osvojených pravopisných pravidiel v písanej a elektronickej korešpondencii.

Hovorená produkcia

Reagovať na hovorené prejavy kladením otázok.

1. Klasť otázky rozvíjajúce vlastné nápady alebo nápady spolužiakov pri tvorení textu.
2. Rozlišovať medzi komunikáciou v domácnosti (tykanie) a v škole (vykanie), tvorenie jednoduchých otázok a odpovedí s cudzou osobou (sociálny pracovník, komunitný pracovník, lekár, náhodný hosť)
3. nácvik jednoduchého rečníckeho prejavu s informačnou funkciou (napr. sprevádzanie návštevy po škole, obci).

Vyrozprávať príbeh so zápletkou a jej riešením.

1. Rozlišovať spontánny a pripravený hovorený prejav.
2. Súvisla a myšlienково ucelene rozvíjať témy podľa konkrétneho komunikačného zámeru: informovať, vyrozprávať, opísať, zdôvodniť, vyjadriť pocity.
3. tvorenie informačných textov určených pre verejné (školské) prostredie: oznámenie, správa (napr. do školského rozhlasu), pozvánka (na školské/záujmové podujatie)

Sformulovať jednoduchý dynamický opis.

1. Tvoríť jednoduchý dynamický opis v 2–3 vetách.
2. S pomocou učiteľa spájať vety do krátkeho opisu.
3. Opisovať dej alebo činnosť v logickej postupnosti.
4. Samostatne sformulovať jednoduchý dynamický opis (5–7 viet).
5. Zachovávať logickú štruktúru (začiatok – priebeh – koniec).

Sformulovať jednoduchý opis na základe pozorovania.

1. Porovnávať a odlišovať slová spisovnej a nárečovej rómčiny, spisovných a nárečových tvarov (so zameraním na nárečový región, v ktorom žiaci žijú),
2. Pozumieť jednoduchým opisným žánrom: opis pracovného postupu, opis objektu (predmet, živočích, osoba).
3. vie tvoriť jednoduchý opis objektov (predmety, osoby, prostredie) vystavené priamemu pozorovaniu: vybavenie domácnosti, predmety používané pri varení, praní, upratovaní, rola otca v domácnosti, štýl obliekania, obsah školskej tašky, vybavenie triedy...

Predniesť jednoduchú prezentáciu na zvolenú tému podľa stanovených kritérií vrátane využitia AI so zachovaním zodpovednosti za vlastnú tvorivosť a prácu.

1. S pomocou učiteľa využívať jednoduchý digitálny obsah (obrázok, video).
2. Predniesť jednoduchú prezentáciu (3–5 viet) na zvolenú tému.
3. Samostatne pracovať s jednoduchým digitálnym nástrojom (napr. prezentácia s obrázkami).
4. Využívať AI nástroj na získanie nápadov (napr. kľúčové slová, obrázky), s následnou úpravou.

Vyjadriť názor na aktuálne témy s odôvodnením.

1. Reaguje na jednoduché otázky o známych témach (škola, rodina, hry).
2. Počúvať názory iných a reaguje na ne.
3. Dôvodniť svoj názor jednoduchým vysvetlením.
4. Rozlišovať svoj názor od názoru iných.
5. Zapájať sa do krátkej diskusie primerane veku.

Predniesť jednoduchý rečnícky prejav.

1. Predniesť krátky prejav (2–3 vety) na známu tému.
2. Predniesť krátky súvislý rečnícky prejav (3–5 viet).
3. Hovoriť samostatne, s jasným začiatkom a koncom.
4. Hovoriť plynulo, zrozumiteľne a primerane hlasno.
5. Využívať vhodné jazykové prostriedky a jednoduché spojenia.

Využívať primeranú slovnú zásobu pri tvorbe hovoreného prejavu.

1. Používať vhodnú slovnú zásobu podľa témy a komunikačného zámeru textu (oslovenia, expresívne výrazy a frazémy).
2. Správne uplatňovať pravidlá rómskej výslovnosti (dodržiavanie správnej výslovnosti aspirátov).
3. Používať primerané slová vzhľadom na tému.
4. Využívať základné synonymá a jednoduché opisné výrazy.

Uplatniť v hovorenom prejave vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

1. Uplatňovať pravidlá rómskej výslovnosti (dodržiavanie správnej výslovnosti aspirátov).
2. Rozpoznať základné znaky rozprávacieho rómskeho textu: subjektívnosť, časová následnosť, príčinnno-dôsledkové vzťahy, spisovnosť.

Písaná produkcia

Tvoriť písaný alebo obrazovo-písaný text na zadanú tému vrátane využitia AI s preferovaním vlastnej tvorby textu.

1. Rozumieť zadanej téme, názvu alebo obrázkom.
2. Vytvárať súvislý/nesúvislý text.
3. Prepájať obrazový materiál s obsahom textu.
4. Pri tvorbe textu zachovávať logickú nadväznosť viet a myšlienok.
5. Pri tvorbe textu používať primeranú slovnú zásobu a jazykové prostriedky.
6. Využívať AI ako pomocný nástroj.

Kláť relevantné otázky k obsahu textu.

1. Žiak vie správne využívať vhodný spôsobov zhromažďovania jazykového materiálu (slov, slovných spojení a vetných celkov) k zvolenej téme (fáza invencie).

2. Usporiadať jazykový materiál, napr. s využitím podrobnej alebo stručnej osnovy (fáza kompozície).
3. Vyjadriť komunikačný zámer (informovať, vyrozprávať dej, opísať znaky a vlastnosti, vysvetliť, objasniť niečo) v produkovanom texte.

Identifikovať typické znaky AI generovaného obsahu.

1. Oboznámiť s jednoduchými ukážkami textov vytvorených človekom a AI.
2. Pomenovať základné znaky AI obsahu (napr. opakovanie, všeobecnosť, chýbajúce osobné skúsenosti).
3. Porovnať vybrané texty a hľadá rozdiely medzi ľudským a AI obsahom.
4. Identifikovať pravdepodobne AI generovaný obsah na základe typických znakov.

Napísať príbeh so zápletkou a jej riešením.

1. Dokáže samostatne vytvoriť krátky príbeh a písomne ho zaznamenať.
2. Opísať osobný zážitok so zápletkou a písomne ho zaznamenať.
3. Vytvorí krátky príbeh na vybranú tému a písomne ho zaznamenať.

Sformulovať jednoduchý dynamický opis.

1. Pozorovať priamo predvadaný pracovný postup a písomne ho zaznamenať.
2. Pomocou slovnej osnovy zapísať vykonávané činnosti v poradí
3. Písomne zaznamenať postupnosť činností v pracovnom postupe.
4. Pripraviť jednoduchý opis pracovného postupu s využitím podporného obrazového materiálu za pomoci učiteľa.

Písomne opísať objekty vystavené priamemu pozorovaniu.

1. Vie opísať objekt pomocou viacerých znakov (tvar, farba, materiál, časti).
2. Vie písať niekoľko viet v logickom slede.
3. Dokáže napísať súvislý text s jednoduchou štruktúrou.

Písomne vysvetliť svoj názor a postoj k téme.

1. Formulovať jasne svoj názor a podporí ho viacerými dôvodmi.
2. Usporiadať text do jednoduchej štruktúry (úvod – jadro – záver).
3. Používať primerané jazykové prostriedky a základné argumentačné spojky (napr. pretože, napríklad),

Pri tvorení písaného textu použiť primerané znalosti slovné zásoby.

1. Používať primeranú slovnú zásobu pri tvorbe textu.
2. Striedať slová a výrazy tak, aby sa vyhol opakovaniu.
3. Vyjadriť sa presne a zrozumiteľne.
4. Použiť slovnú zásobu, ktorá zodpovedá téme a komunikačnej situácii.

Upraviť napísaný text po obsahovej aj jazykovej stránke.

1. Upraviť text po obsahovej aj jazykovej stránke.
2. Opraviť pravopisné, gramatické a štylistické chyby.
3. Dokáže posúdiť, či text dáva zmysel ako celok.

Uplatniť grafické zručnosti s využitím počítačových textových editorov a nástrojov AI.

1. Uplatňovať grafické zručnosti v textovom editore.
2. Efektívne formátovať text (odseky, nadpisy, zvýraznenie).
3. Primerane využívať nástroje AI na podporu tvorby alebo úprav textu.
4. Dokáže napísať prehľadný a esteticky upravený výstup.

Recepcia vecných textov

Aktívne počúvať rôzne typy vecných textov.

1. Aktívne a sústredene počúvať rôzne vecné texty.

2. Zachytávať hlavné informácie a rozumie ich významu.
3. Odpovedať na otázky k textu a stručne ho reprodukovať.
4. Využívať jednoduché stratégie počúvania (napr. sústredenie na kľúčové slová).

Samostatne čítať primerané vecné texty.

1. Čítať primerané vecné texty s porozumením.
2. Rozumieť hlavným informáciám a vie ich vyhľadať.
3. Orientovať sa v štruktúre textu (nadpisy, odseky, zvýraznenia).
4. Vie stručne reprodukovať obsah textu.

Pomocou otázok porozumieť implicitným významom z počúvaného a čítaného textu.

1. Odpovedať na otázky, ktoré pomáhajú odhaliť implicitný význam textu.
2. Vyvodíť závery z kontextu počúvaného alebo čítaného textu.
3. Rozumieť jednoduchým skrytým významom a súvislostiam.
4. Svoje odpovede vie primerane zdôvodniť.

Roztriediť zaznamenané informácie z textu.

1. Samostatne roztriediť zaznamenané informácie z textu podľa zadaného kritéria.
2. Rozlišovať hlavné a vedľajšie informácie.
3. Usporiadať informácie logicky a prehľadne.
4. Vie vysvetliť, podľa čoho informácie roztriedil.

Integrovať informácie, myšlienky z textu a interpretovať obsah bez využitia nástrojov AI.

1. Porozumieť celému textu.
2. Prepájať informácie a myšlienky z rôznych častí textu do uceleného celku.
3. Vytvárať si vlastný názor.
4. Interpretovať text vlastnými slovami.

5. Formulovať vlastné závery a názory podložené textom.
6. Pracovať s textom samostatne bez využitia AI nástrojov.

Prepájať získané informácie z digitálnych nástrojov vrátane AI so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami.

1. Získať informácie z digitálnych nástrojov.
2. Porozumieť získaným informáciám.
3. Porovnávať nové informácie so svojimi vedomosťami.
4. Prepájať nové poznatky s tým, čo už vie alebo zažil.
5. Vyjadriť vlastné závery a názory.
6. Uviesť príklady zo svojich skúseností.
7. Používať AI ako pomocný zdroj informácií.

Identifikovať základné znaky rôznych typov textu.

1. Identifikovať základné znaky bežných typov textu.
2. Rozlišovať napr. rozprávanie, opis, inštrukciu, oznam.
3. Vie určiť typ textu na základe jeho znakov a účelu.
4. Svoje rozhodnutie vie primerane zdôvodniť.

Použiť osnovu na rozdelenie textu pri jeho rozprávaní alebo písaní.

1. Vytvorí jednoduchú a prehľadnú osnovu textu.
2. Používať osnovu ako oporu pri rozprávaní aj písaní.
3. Dodržiavať logickú a časovú postupnosť deja.
4. Prezentovať súvislý a zrozumiteľný prejav.

Prepojiť informácie z textu so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami.

1. Prepájať informácie z textu so svojimi vedomosťami a skúsenosťami.
2. Vysvetľovať súvislosti medzi textom a reálnym životom.

3. Uvádzať konkrétne príklady na podporu svojho tvrdenia.
4. Prezentovať primerane rozvinutý a logický prejav.
5. Formulovať ucelené úvahy a závery.

Aplikovať pri porozumení textu primerané znalosti o vetách a súvetiach.

1. Rozlíšiť vetu a súvetie v texte a identifikovať ich základné znaky.
2. Určiť jednoduché vzťahy medzi vetami v súvetí a ich význam pre porozumenie textu.
3. Využiť znalosti o vetách a súvetiach pri interpretácii textu a vysvetliť ich vplyv na význam a zrozumiteľnosť textu.

Uplatniť pri porozumení textu primeranú slovnú zásobu.

1. Rozumieť väčšine slov a výrazov v texte primeraných veku.
2. Využívať kontext na odhad významu neznámych slov.
3. Vysvetliť význam slov vlastnými slovami.
4. Primerane používať slovnú zásobu pri reprodukcii a interpretácii textu.
5. Aktívne rozširovať a uplatňovať svoju slovnú zásobu.

Recepcia umeleckých textov

Vyjadriť svoj zážitok z prečítaného literárneho textu na základe porozumenia a vlastných pocitov.

1. Vyjadriť svoj čitateľský zážitok.
2. Prepájať porozumenie textu s vlastnými pocitmi a reakciami.
3. Vyjadriť sa súvisle, logicky a s využitím vhodných jazykových prostriedkov.

Identifikovať explicitné informácie v počúvanom a čítanom texte.

1. Samostatne identifikovať explicitné informácie v texte (pri čítaní aj počúvaní).

2. Presne odpovedať na otázky viazané na text.
3. Rozlišovať podstatné informácie od menej dôležitých.
4. Pri počúvaní dokázať informácie zapamätať si a reprodukovať.

Rozlíšiť ďalšie žánre literatúry pre deti.

1. Samostatne rozlišovať bežné žánre detskej literatúry.
2. Identifikovať typické znaky jednotlivých žánrov (napr. poučenie v bájke, fantastické prvky v rozprávke).
3. Vie svoje rozhodnutie primerane zdôvodniť.
4. Rozumie základným rozdielom medzi žánrami.

Rozpoznať základné časti literárneho textu.

1. Samostatne rozpoznávať a pomenúvať základné časti textu (úvod, jadro, záver).
2. Identifikovať hlavné a vedľajšie postavy, prostredie a hlavnú dejovú líniu
3. Rozlišovať podstatné a menej podstatné informácie v texte.
4. Svoje zistenia vie jasne a zrozumiteľne vysvetliť.

Posúdiť mieru vlastného porozumenia literárneho textu.

1. Samostatne posudzovať mieru svojho porozumenia textu.
2. Identifikovať konkrétne miesta, ktorým nerozumel, a vysvetľuje prečo.
3. Navrhovať a využívať primerané stratégie na zlepšenie porozumenia (napr. vyhľadanie významu slov, diskusia).
4. Vie stručne zhodnotiť, ako dobre textu porozumel.

Vyjadriť postoj na počúvaný alebo čítaný literárny text.

1. Formulovať jednoduchý názor na text alebo jeho časť.
2. Opierať sa o konkrétne príklady z textu.
3. Vyjadriť svoje pocity, názory a hodnotenia primerane situácii.
4. Reagovať na názory spolužiakov a zapája sa do diskusie.

Aplikovať poznatky z umeleckého textu v kontexte vlastných vedomostí a skúseností.

1. Vie samostatne prepájať informácie z textu so svojimi vedomosťami a skúsenosťami.
2. Vysvetliť konanie postáv a situácie v texte na základe vlastných skúseností alebo poznatkov.
3. Vyjadriť primerane rozvinutý názor podložený príkladmi z textu aj z vlastného života.

Primerane vyjadriť svoje myšlienky podľa komunikačnej situácie.

1. Vyjadriť svoje myšlienky v krátkom súvislom prejave.
2. Prispôbiť jazyk komunikačnej situácii (napr. zdvorilosť, oslovenie).
3. Vie opísať jednoduchú skúsenosť alebo názor.

3. cyklus

Komunikačná interakcia

Vecne a aktívne rozvíjať dialóg.

1. Vie dodržiavať zásady kooperácie, zdvorilosti, zvláda komunikačné situácie a činitele.
2. Nácviik inštitucionálneho dialógu (u lekára, na úrade, v záujmových inštitúciách a pod.).
3. Dokáže odkomunikovať svoje postoje, pocity a potreby s rešpektom k sebe a ku komunikačnému partnerovi.

Komunikovať svoje postoje, pocity a potreby s rešpektom ku komunikačnému partnerovi.

1. Komunikovať primerané množstvo informácií, jasne a zrozumiteľne.
2. Uplatňovať zásady zdvorilosti a sociokultúrnych zvyklostí, s rešpektom k sebe a ku komunikačnému partnerovi.
3. Hovoríť pravdivo, jasne a zrozumiteľne.

Diskutovať o aktuálnych témach v skupinovej diskusii.

1. Nácvičovať kooperáciu v priamom alebo v sprostredkovanom dialógu: komunikovať primerané množstvo informácií, hovoriť pravdivo, k veci, jasne a zrozumiteľne.
2. Nácvičiť vecný dialóg o aktuálnej alebo odbornej tém.
3. Uplatňovať efektívnu dialogickú komunikáciu pri riešení problémov v kolektíve, regulovať svoje správanie a tak predchádzať potenciálnym konfliktom.

Vyjadriť názor na spoločensky aktuálne témy s použitím vhodných argumentov.

1. Vyjadrovať správne druhy argumentov, argumentačných techník a ich nácviik.
2. Vyjadriť názor na aktuálnu spoločenskú tému, podporovať stanoviska rôznymi druhmi argumentov.
3. Rozlišovať tvrdenia, argumentu a presvedčenia.

Reagovať na odlišné názory rešpektujúcim spôsobom a s vecným odôvodnením.

1. Pripraviť a predniesť rečnícky prejav s komunikačným zámerom presvedčiť adresáta, používajú pritom rôzne druhy argumentov a argumentačnú funkciu komunikačných prostriedkov.
2. Uplatňovať pri vedení dialógu zásady zdvorilosti, sociokultúrne zvyklosti, ale aj asertívny prístup
3. Počúvať hovorené prejavy iných, vedia analyzovať a zhodnotiť obsahovú, kompozičnú a jazykovú stránku a vyjadriť svoje stanovisko

Využívať na komunikáciu situačne vhodné komunikačné kanály.

1. Rozlíšiť rôzne žánre hovoreného alebo obrazovo-hovoreného (multimodálneho) textu.
2. Pripraviť a predniesť príležitostný rečnícky prejav a využívať pritom sugestívnu funkciu komunikačných prostriedkov.
3. Využiť pri príprave hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu vhodnú slovnú zásobu, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, slohového postupu a použitého žánru textu.

Efektívne komunikovať pri riešení problémov v kolektíve.

1. Identifikovať manipulatívne komunikácie a obranná reakcia na ňu.
2. Nácviť kultivovaného prednesu hovoreného prejavu.
3. Zdieľať a prezentovať získané informácie v skupinovej diskusii, obhajovanie názoru pomocou argumentov, vecné reagovanie na argumenty účastníkov diskusie.

Vyhodnotiť pravdivosť a dôveryhodnosť informácií v mediálnom obsahu.

1. Získať, spracovať a triediť informácie z rôznych informačných zdrojov.
2. Posúdiť pravdivé a nepravdivé informácie z textov, zo sociálnych sietí.
3. Posúdiť pravdivosť a spoľahlivosť informácií na základe ich overovania a konfrontovania vo viacerých zdrojoch.

Vytvoriť jednoduchý a zmysluplný digitálny obsah.

1. Získať, spracovať a selektovať informácie z rôznych informačných zdrojov (tlačených, audiovizuálnych, digitálnych), veku primerane.
2. Vie pripraviť vhodné stratégie prípravy a úpravy textu (obsahové, kompozičné, jazykové a vizuálne).
3. Nácviť kultivovanej prezentácie obrazovo-hovoreného textu, funkčné prepájanie jazykovej a obrazovej zložky.

Dodržiavať pravidlá bezpečnej, vecnej, sociálne primeranej a etickej interakcie v online prostredí vrátane interakcií s AI.

1. Prezentovať vlastný text v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.
2. Pripraviť vizuálnu zložku textu a jej úpravu pri obrazovo-hovorenom texte.
3. Písomná príprava hovoreného a obrazovo-hovoreného textu podľa týchto fáz: výber témy, zhromažďovanie materiálu, selekcia a kompozícia, tvorba konceptu, úprava textu.

Hovorená produkcia

Vytvoriť súvislé hovorené texty s rôznym komunikačným cieľom.

1. Vie pripraviť obsahovo a formálne súdržný hovorený text s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov v komunikácii s členom rodiny o rozdeľovaní úloh v domácnosti, s učiteľmi o obľúbených a neobľúbených predmetoch v škole, o tom, čo chcú robiť po ukončení základnej školy.
2. Formulovať argumenty pri vyjadrovaní stanoviska k vlastnému alebo inému hovorenému prejavu.
3. Poznať a porovnávať komunikačné interakcie vo viacerých jazykoch.

Rozlíšiť rôzne žánre hovoreného alebo obrazovo-hovoreného textu.

1. Vie samostatne rozlíšiť bežné žánre hovoreného a obrazovo-hovoreného textu (napr. reklama, spravodajstvo, interview, vlog),

2. Vie rozlíšiť informačný a umelecký charakter textu.
3. Vie porovnať dva alebo viac žánrov a identifikuje ich podobnosti a rozdiely.

Zhromaždiť informácie k textu z rôznych informačných zdrojov vrátane využitia AI s overovaním správnosti informácií.

1. Využiť argumentačnú funkciu komunikačných prostriedkov: príklady, fakty, citáty, dôraz, pauza, gestá, grafické prostriedky v obrazovo-hovorenom texte.
2. Porozumieť a použiť tematickú a odbornú slovnú zásobu v rámci obsahového zamerania textu.
3. Aktívne počúvať rómske texty aj audionahrávok.

Prezentovať hovorený alebo obrazovo-hovorený text s komunikačným zámerom.

1. Aktívne počúvať rómske texty aj audionahrávok.
2. Porozumieť štruktúre textu podľa komunikačného zámeru a použitého slohového postupu.
3. Využiť argumentačnú funkciu komunikačných prostriedkov: príklady, fakty, citáty, grafické prostriedky.

Predniesť rečnícky prejav s komunikačným zámerom s použitím argumentov.

1. Predniesť súvislý prejav s jasným zámerom.
2. Použiť správnu a jasnú štruktúru (úvod – jadro – záver).
3. Dokaže podložiť argumenty príkladmi alebo skúsenosťou.

Zhodnotiť hovorený prejav iných a vyjadriť svoj názor.

1. Analyzovať a hodnotiť obsah, kompozičnu, jazykovú, prednesovú a vizuálnu stránku prejavu podľa vopred stanovených kritérií.
2. Vie použiť primeranú moduláciu hlasu a situačne vhodné používanie pohybových a mimojazykových prostriedkov.
3. Vie vyjadriť svoj názor na hovorený prejav.
4. Hodnotiť základné aspekty prejavu (napr. zrozumiteľnosť, hlasitosť).

5. Komplexne hodnotiť prejav, používa konkrétne príklady a analyzuje rétorické prvky.

Predniesť hovorený prejav s rešpektovaním pravidiel spisovnej výslovnosti.

1. Rozlíšiť rôzne žánre hovoreného alebo obrazovo-hovoreného (multimodálneho) textu.
2. Použiť situačne vhodné používanie zvukových, pohybových a mimojazykových prostriedkov.
3. Chápať potrebu dobrého ovládania spisovnej variety rómčiny v rámci vzdelávania.

Formulovať argumenty pri vyjadrovaní stanoviska k vlastnému alebo inému hovorenému prejavu.

1. Uplatňovať osvojené pravopisné pravidlá v písanej a v elektronickej interakcii.
2. Vytvoriť obsahovo a formálne súdržné písané texty s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov.
3. Rozlíšiť rôzne druhy a žánre textov a ich funkcie pri komunikácii písaním.

Písaná produkcia

Vytvoriť obsahovo a formálne súdržné písané texty s rôznym komunikačným zámerom.

1. Tvoríť rôzne žánre písaného, multimodálneho alebo digitálneho textu s využitím jednotlivých slohových postupov
2. Informovať, vyrozprávať dej, opísať znaky a vlastnosti, vysvetliť, objasniť niečo, obhájiť stanovisko a pod.) v produkovanom texte v závislosti od vlastného komunikačného cieľa (čo chcem písaným textom dosiahnuť.
3. Prezentovať vlastný textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti.
4. Tvoríť obsahovo a formálne súdržné texty.
5. Štruktúra textu je väčšinou logická, môžu sa vyskytnúť drobné nedostatky v nadväznosti alebo štýle.
6. Tvoríť štylisticky vyvážené, koherentné a účelovo prispôsobené texty.

Identifikovať druhy a žánre textov pri komunikácii písaním.

1. Uvedomiť si zmysel písanej produkcie.
2. Uplatniť znalostí o žánroch narácie, opisu, informácie, argumentácie, výkladu.
3. Tvoríť písaný text na zvolenú tému, stanovenie cieľa pri komunikovaní písaním.
4. Samostatne identifikovať základné druhy a žánre písaných textov.
5. Vie priradiť text k základnému žánru.
6. Rozlišovať jednoduché komunikačné situácie (napr. informovanie, opisovanie, rozprávanie).

Tvoríť písané texty ako prostriedok sebavyjadrenia.

1. Samostatne vyjadrovať svoje myšlienky, pocity a názory v písanom texte.
2. Používať jednoduché jazykové prostriedky na sebavyjadrenie.

Využiť písanie ako učebnú stratégiu pri práci s textom.

1. Využívať samostatne písanie na zhrnutie alebo zapisovanie informácií z textu.
2. Vytvárať jednoduché výpisky alebo osnovu.
3. Žiak dokáže využívať písanie ako prostriedok na lepšie porozumenie textu
4. Systematicky spracúvať informácie z textu.

Používať pri tvorbe písaného textu vhodné jazykové prostriedky a vhodnú slovnú zásobu.

1. Používať vhodnú slovnú zásobu vzhľadom na tému a typ textu.
2. Striedať jednoduché jazykové prostriedky (napr. opisné, rozprávacie).
3. Používať bohatšiu a presnejšiu slovnú zásobu.

Využiť pravopisné pravidlá a princípy v písanom prejave.

1. Uplatniť interpunkčný pravopis: písanie čiarky v jednoduchej vete a v jednoduchom súvetí, písanie interpunkčných znamienok v priamej reči.

2. Osvojiť základné pravopisné pravidlá a uplatniť ich pri písaní jednoduchých textov.
3. Uplatňovať pravopisné pravidlá pri tvorbe súvislých textov, pričom dbať na morfematický pravopis - porovnávanie fonémy a grafémy.
4. Uplatňovať osvojené pravopisné pravidlá, ale zároveň monitorovať priebeh vlastného písania a využívať stratégie na vylepšenie pravopisnej správnosti.
5. Automatizovane uplatňovať pravopisné zručnosti, nadobudnúť istotu v písomnom prejave a upraviť formálnu stránku textu.

Kontrolovať písaný text podľa obsahu, usporiadania, jazyka a vzhľadu.

1. Žiak dokaže samostatne kontrolovať svoj text z hľadiska obsahu, jazyka a usporiadania.
2. Opravovať základné pravopisné a štylistické chyby.
3. Vylepšovať štruktúru textu (napr. odseky, poradie viet).

Analyzovať svoj text a proces písania, s použitím známych jazykových výrazov.

1. Analyzovať svoj text na základnej úrovni (obsah, štruktúra, jazyk).
2. Používať známe jazykové výrazy (napr. veta, odsek, opis, rozprávanie).
3. Stručne opísať proces písania (plánovanie, písanie, kontrola).

Identifikovať rozdiel medzi ľudskou kreativitou a AI generovaným obsahom.

1. Samostatne identifikovať základné rozdiely medzi ľudskou a AI tvorbou.
2. Rozlišovať napr. osobný štýl, originalitu, emócie vs. formálnosť.
3. Uvádzať jednoduché argumenty na podporu svojho tvrdenia.

Recepcia vecných textov

Porozumieť rôznym typom vecných textov.

1. Rozumieť obsahu rôznych vecných textov.
2. Identifikovať hlavné informácie a základnú štruktúru textu.

3. Dokáže stručne vysvetliť obsah vlastnými slovami.

Porovnať získané informácie z textu s vlastnými skúsenosťami a argumentmi v skupinovej diskusii.

1. Porovnávať informácie z textu so svojimi skúsenosťami.
2. Formulovať jednoduché argumenty na podporu svojho názoru.
3. Zapájať sa do skupinovej diskusie.

Použiť získané informácie z textov na tvorbu vlastných textov.

1. Samostatne využívať informácie z textu pri tvorbe vlastného textu.
2. Dokáže ich upraviť a začleniť do súvislého prejavu.
3. Zachovávať základnú logiku a súvislosť so zdrojovým textom.

Počúvať a čítať texty s konkrétnym zámerom ich analýza s využitím voľne dostupných zdrojov.

1. Samostatne čítať a počúvať text s konkrétnym zámerom.
2. Vykonávať jednoduchú analýzu obsahu (hlavná myšlienka, kľúčové informácie).
3. Vyhľadávať a využívať základné voľne dostupné zdroje na doplnenie informácií.

Získať a spracovať informácie z rôznych informačných zdrojov a médií, vrátane digitálnych a výstupov AI.

1. Samostatne vyhľadávať a získavať informácie z viacerých zdrojov.
2. Spracovať ich jednoducho (napr. výpisky, krátke zhrnutie).
3. Porovnávať základné informácie z rôznych zdrojov vrátane AI výstupov.

Formulovať jednoduché a konkrétne prompty pre AI k dosiahnutiu stanoveného výsledku.

1. Samostatne formulovať jednoduché a zrozumiteľné prompty.
2. Špecifikovať základný cieľ a požadovaný výsledok.

3. Žiak dokáže upraviť prompt tak, aby odpovede AI boli vecné a relevantné.

Porozumieť základným vlastnostiam textu.

1. Samostatne porozumieť obsahu textu.
2. Identifikovať základné vlastnosti (téma, hlavná myšlienka, jednoduchá štruktúra).
3. Rozlišovať základné typy textov (napr. rozprávanie, opis).

Porovnávať obsahové kompozičné a jazykové odlišnosti textov, podľa rôzneho komunikačného zámeru a slohového postupu.

1. Samostatne porovnávať obsah a základné kompozičné prvky textov.
2. Rozlišovať komunikačný zámer a slohový postup (napr. rozprávanie, opis).
3. Identifikovať základné jazykové rozdiely medzi textami.

Identifikovať úlohu poprijazykových a mimojazykových prostriedkov pri porozumení čítaného a počúvaného textu.

1. Rozpoznať základné poprijazykové a mimojazykové prostriedky (napr. ilustrácia, intonácia).
2. Samostatne identifikovať rôzne poprijazykové a mimojazykové prostriedky (napr. gestá, mimika, grafické prvky).
3. Chápať základnú funkciu pri dopĺňaní významu textu.
4. Využívať ich pri porozumení čítaného aj počúvaného textu.

Recepcia umeleckých textov

Použití svoje pocity a predstavivosť z rôznych druhov literatúry pri písaní vlastných textov.

1. Uvedomiť si hodnotu a funkcie jazyka v osobnom a v spoločenskom živote.
2. Upevňovať pozitívny postoj k iným jazykom a kultúram.

3. Vie použiť súvislý a zrozumiteľný text, s jednoduchými tvorivými prvkami.
4. Využiť vlastné pocity, predstavivosť pri tvorbe textu

Vyvodzovať informácie z textu, aby im lepšie porozumel a spojil ich so svojimi skúsenosťami.

1. Samostatne vyvodzovať implicitné informácie z textu.
2. Rozumieť základným významovým súvislostiam.
3. Prepájať obsah textu so svojimi skúsenosťami jednoduchým spôsobom.

Analyzovať estetickú funkciu jazykových prostriedkov v žánrovo rôznorodých literárnych textoch.

1. Rozlíšiť vybrané jazykové prostriedky v literárnom texte.
2. Vysvetliť funkciu jazykových prostriedkov pri vytváraní estetického účinku textu.
3. Zhodnotiť prínos jazykových prostriedkov pre význam a celkové pochopenie literárneho diela.

Analyzovať literárne texty vrátane AI generovaných literárnych textov z obsahového hľadiska a z hľadiska morálnych hodnôt.

1. Samostatne analyzovať obsah textu (téma, dej, postavy).
2. Rozlišovať hlavné a vedľajšie motívy.
3. Porovnávať rozdiely medzi textami (napr. tradičný vs. AI generovaný) na základnej úrovni.

Komunikovať a premýšľať aj o implicitných hodnotovo-morálnych odkazoch a posolstvách literárneho textu.

1. Rozlíšiť explicitné a implicitné významy v texte.
2. Nájsť jednoduché implicitné posolstvá v texte.
3. Vysvetliť implicitné hodnotovo-morálne posolstvá textu.
4. Interpretovať implicitné posolstvá textu a zdôvodniť ich význam.

Zdieľať svoje pocity, hodnoty a názory na prečítané dielo.

1. Samostatne formulovať svoje pocity a názory na dielo.
2. Prezentovať vecne zrozumený a primeraný prejav.
3. Reagovať na názory iných a zapojiť sa do diskusie.

Využiť skúsenosť z literárneho textu vo vlastnej hovorenej a písanej produkcii.

1. Vyjadrovať samostatne základné dojmy z literárneho textu.
2. Použiť niektoré prvky textu (napr. tému, postavu, prostredie) vo vlastnej krátkej výpovedi.
3. Vytvárať jednoduché texty alebo ústne prejavy inšpirované prečítaným dielom.
4. Prepájať skúsenosti z literárneho textu so svojím vlastným prejavom.
5. Využívať literárne prvky (napr. opis, dialóg, jazykové prostriedky) vo vlastnej tvorbe.
6. Tvoriť a samostatne aplikovať poznatky z literárneho textu vo vlastnej produkcii.

Samostatne prerozprávať obsah čítaného alebo počúvaného textu.

1. Samostatne prerozprávať dej textu v logickej následnosti.
2. Rozlišovať hlavné a vedľajšie informácie.
3. Prezentovať zrozumiteľný, primerane súvislý prejav.

Budovať čitateľskú gramotnosť.

1. Analyzovať text, chápať súvislosti a vzťahy medzi informáciami.
2. Vyvodzovať jednoduché závery a interpretovať význam textu.
3. Prepájať informácie z textu s vlastnými skúsenosťami alebo inými poznatkami.